॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ छायायामिति उष्णंजंशीतंजंच भयंछायादिनाभ्यादिनाचन

अत्राप्युदाहरंतीममितिहासंपुरातनं ॥ पुरूरवसऐलस्यसंवादंमातरिश्वनः ॥ २ ॥ पुरूरवाउवाच कुतःस्विद्ब्राह्मणोजातोवर्णाश्चापिकुतस्त्रयः ॥ कस्माच्च भवतिश्रेष्ठस्तन्मेव्याख्यातुमर्हसि ॥ ३ ॥ मातरिश्वोवाच ब्राह्मणोमुखतःसृष्टोब्रह्मणोराजसत्तम ॥ बाहुभ्यांक्षत्रियःसृष्टऊरुभ्यांवैश्यएवच ॥ ४ ॥ वर्णानांपरिचर्यार्थंत्रयाणांभरतर्षभ ॥ वर्णश्चतुर्थःसंभूतःपद्भ्यांशूद्रोविनिर्मितः ॥ ५ ॥ ब्राह्मणोजायमानोहिपृथिव्यामनुजायते ॥ ईश्वरःसर्वभूतानांधर्मकोशस्य गुप्तये ॥ ६ ॥ अतःपृथिव्यायंतारंक्षत्रियंदंडधारणे ॥ द्वितीयंदंडमकरोत्प्रजानामनुगुप्तये ॥ ७ ॥ वैश्यस्तुधनधान्येनत्रीन्वर्णान्बिभृयादिमान् ॥ शूद्रोत्येतान्परिचरेदितिब्रह्मानुशासनं ॥ ८ ॥ ऐलउवाच द्विजस्यक्षत्रबंधोर्वाकस्येयंपृथिवीभवेत् ॥ धर्मतःसहवित्तेनसम्यग्वायोप्रचक्ष्वमे ॥ ९ ॥ वायुरुवाच विप्रस्यसर्वमेवैतद्यत्किंचिज्जगतीगतं ॥ ज्येष्ठेनाभिजनेनेहतद्धर्मकुशलाविदुः ॥ १० ॥ स्वमेवब्राह्मणोभुंक्तेस्वंवस्तेस्वंददातिच ॥ गुरुर्हिसर्ववर्णानांज्येष्ठःश्रेष्ठश्चवैद्विजः ॥ ११ ॥ सत्यभावेयथैवस्त्रीदेवरंकुरुतेपतिं ॥ एषतेप्रथमःकल्पआपद्यन्योभवेदतः ॥ १२ ॥ यदिस्वर्गपरंस्थानंस्वधर्मपरिमार्गसि ॥ यत्किंचिज्जयसेभूमिंब्राह्मणायनिवेदय ॥ १३ ॥ श्रुतवृत्तोपपन्नायधर्मज्ञायतपस्विने ॥ स्वधर्मपरितृप्तायोनवित्तपरोभवेत् ॥ १४ ॥ योराजानंनयेद्बुद्ध्यासर्वतःपरिपूर्णया ॥ ब्राह्मणोहिकुलेजातःकृतप्रज्ञोविनीतवान् ॥ १५ ॥ श्रेयोनयतिराजानंबुवंश्चित्रांसरस्वतीं ॥ राजाचरतियंधर्मंब्राह्मणेननिदर्शितं ॥ १६ ॥ शुश्रूषुरनहंवादीक्षत्रधर्मव्रतेस्थितः ॥ तावतासत्कृतःप्राज्ञश्चिरंयशसितिष्ठति ॥ १७ ॥ तस्यधर्मस्यसर्वस्यभागीराजपुरोहितः ॥ एवमेवप्रजाःसर्वाराजानमभिसंश्रिताः ॥ १८ ॥ सम्यग्वृत्ताःस्वधर्मस्थानकुतश्चिद्भयान्विताः ॥ राष्ट्रेचरंतियंधर्मंराज्ञासाध्वभिरक्षिताः ॥ १९ ॥ चतुर्थंतस्यधर्मस्यराजाभागंतुविंदति ॥ देवामनुष्याःपितरोगंधर्वोरगराक्षसाः ॥ २० ॥ यज्ञमेवोपजीवंतिनास्तिचेष्टमराजके ॥ ततोदत्तेनजीवंतिदेवताःपितरस्तथा ॥ २१ ॥ राजन्येवास्यधर्मस्ययोगक्षेमःप्रतिष्ठितः ॥ छायायामप्सुवायौचसुखमुष्णेधिगच्छति ॥ २२ ॥ अग्नौवाससिसूर्येचसुखंशीतेधिगच्छति ॥ शब्देस्पर्शेरसेरूपेगंधेचरमतेमनः ॥ २३ ॥ तेषुभोगेषुसर्वेषुनभीतोलभतेसुखं ॥ अभयस्यहियोदातातस्यैवसुमहत्फलं ॥ २४ ॥ नहिप्राणसमंदानंत्रिषुलोकेषुविद्यते ॥ इंद्रोराजायमोराजाधर्मोराजातथैवच ॥ २५ ॥

श्यति शब्दादिनाचरमते अराजकभयक्रांतस्तुकुत्रापिसुखंनलभतेइतिश्लोकद्वयतात्पर्यं ॥ २२ ॥ २३ ॥ यतएवंअतःअभयदानमेवमुख्यंदानं तद्धार्तेद्वादिरूपएवेत्याहद्वाभ्यां अभयस्येति ॥ २४ ॥ २५ ॥

Digitized by Google